

Durum Deęerlendirmesi

Rahip Brunson Davası: Türkiye-ABD İlişkilerinin Çıkmazı

Eylül 2018 | 15

ORDAF Araştırma Grubu

Association of Researchers
On the Middle East and Africa

جمعیة دراسات الشرق الأوسط و أفريقيا

www.ordaf.org

Uzun zamandan beri Türkiye-ABD ilişkilerini meşgul eden Rahip Brunson meselesi son aylarda iki müttefik ülkenin yegane gündemi olmuştur. Türkiye ile ABD ilişkilerini rehin alan bu Brunson sorunu gerçekten bu denli önemli bir mesele midir? Brunson bir Protestan rahip olarak uzun yıllar Türkiye’de faaliyet gösterirken dikkatleri çekmemiş olmasına rağmen, 15 Temmuz sonrası neden ön plana çıkmıştır? Rahip Brunson’un 15 Temmuz Darbesi ve onun fikir babası ve uygulayıcısı FETÖ ile bir ilişkisi var mıdır? Trump ve ABD senatosundaki bazı kesimler bu mesele ile sadece bir ABD vatandaşının tutukluluğu bağlamında mı ilgilenmekte yoksa başka nedenleri de bulunmakta mıdır? Zaman zaman FETÖ ile veya ABD’de tutuklu Türkler ile değiş tokuşu ve Halkbank davası ile ilişkilendirilerek gündeme gelen Rahip Brunson’un bu denli bir eşdeğerliliği bulunmakta mıdır? Dahası Trump Brunson hatırına Netanyahu nezdinde, İsrail’de tutuklu bulunan bir genç Türk kızının serbest bırakılmasını istemiş midir? İstemiş ise bunu niçin yapmıştır? Brunson ne ile suçlanmaktadır? gibi sorular aylardan beri Türk ve ABD kamuoyu önünde tartışılmaktadır. Diplomatik teamüllere aykırı olarak yapılan açıklamalar, özellikle ABD tarafından tehdide vardırılan ve nihayetinde doğrudan Türk ekonomisini hedef alan yaptırımlar Brunson davasını daha da ilginç bir hale getirmiştir.

Rahip Andrew Craig Brunson Kimdir?

Kuzey Carolina, Black Mountain’da 1968’de doğan Rahip Andrew Brunson Protestan mezhebinin Evanjelist kolundandır. 1988 yılında lisans eğitimini tamamlayan Brunson, *Trinity Evangelical Divinity School*’da (Trinity Evanjelist İlahiyat Okulu) master tezini 1991 yılında Evanjelizm üzerine yapmıştır. Doktorasını ise Aberdeen Üniversitesi’nde 2001 yılında tamamlamıştır. Doktora tezinin başlığı: “Yuhanna İncili’nde Mezmur 118: John Teolojisinde Yeni Çıkış Modeli Üzerine Metinlerarası Bir Çalışma” (Psalm 118 in the Gospel of John: An Intertextual Study on the New Exodus Pattern in the Theology of John)’dır.

Tez danışmanı, Yeni Ahit tefsiri üzerine Emiritus Professor ve British New Testament Society başkanı olan 1936 doğumlu Howard Marshall’dır. 400 sayfa civarındaki doktora araştırmasında Brunson, Aziz John İncili olarak bilinen Fourth Gospel (Dördüncü İncil) içerisindeki Psalm 118’i (Zebur 118. Bölüm) ele alarak metinlerarası bir karşılaştırma yapmıştır. Ayrıca çalışmasında, Hristiyan dini metinlerin birbiri arasındaki farklar ve bu farkların doğuracağı problemlere de değinmektedir. On bölüm ve bir sonuç bölümünden oluşan tezinde (395s.) Aziz John İncili ile Zeburun 118’inci bölümünü karşılaştıran Brunson; 1993 yılından itibaren İncil’in derleyenlerinden Aziz (Yuhanna) St. John¹’nin mezarının bulunduğu İzmir’de yaşamaya ve burada önce Yeni Doğu isimli kilisede sonra bir Türk Hristiyanı tarafından kurulan Diriliş kilisesinde pastörlük yapmaya başlamıştır. İddialar doğru mu bilinmez ama ilk geldiği yıllarda yine İzmir’de faaliyet gösteren Yeni Doğu kilisesine bağlı hizmet ederken, bazı ilişkilerinden dolayı o kilise ile araları açılmış ve Diriliş kilisesini kurmuştur. Tabii bunlar ispatlanmamış iddialar olmakla birlikte en azından İzmir’de protestan kiliseler arasında bir rekabeti ifade ettiği gibi Diriliş Kilisesi ile ilgili de birçok soruyu da beraberinde getirmektedir.

¹ Aziz Yuhanna: Hz. İsa’nın 12 havarisinden bir olduğu kabul edilir. Yuhanna incilinin yazarıdır ve mezarı İzmir Selçuk’tadır. Dünyanın çeşitli yerlerinden hristiyanlar tarafından ziyaret edilen en önemli yerlerden birisidir.

Brunson hakkında pek çok spekülasyon yapılmaktadır. Bunlar zamanla ortaya çıkacaktır. Ancak her halükârda Hristiyanlık konusunda da uzmanlaştığı ve Evanjelikler arasında önemli bir yeri olduğu anlaşılmaktadır. Doktora çalışması kitap olarak basılmıştır. Kitabı Amazon'da şu şekilde tanıtılmaktadır:

Andrew Brunson, daha önce Dördüncü İncil'de henüz geliştirilmemiş olan Yeni Çıkış bağlamındaki yoruma vurgu yapan John İncili'nde Mezmur 118'in varlığını ve işlevini incelemektedir. Mezmur (Ps) 118'in Yahudi ortamını, ayinlerdeki rolünü ve Sinoptik İncil'lerde kullanımını kapsamlı bir şekilde ele almaktadır. Yazar, çalışmasında Aziz Yuhanna'nın İsa'yı İsrail devletine son vermek için geleceğini ileri sürmektedir.

Aslında tipik bir Evanjelik itikadının ve yorumunun sözde güçlü deliller sunarak konu edildiği anlaşılan kitabın tartıştığı en ilginç konu ise “İsa'nın saltanatının geri gelmesi ve Kudüs'e girmesi üzerine” bina edilmiştir.² Nitekim Trump iktidari ile başlayan Evanjelik yükselişin adeta habercisi olan bu eser, Brunson'un niçin önemli olduğunu da gösterdiği gibi, Evanjeliklerin Kudüs konusundaki fikirlerini de ifşa etmektedir. Başka bir ifade ile bir anlamda Trump'ın Kudüs'ü İsrail'in başkenti ilan etmesinin ardındaki teolojik gerekçeleri de ortaya koymaktadır.

Kitabın Hristiyan teoloji literatürü arasındaki yeri ve kıymeti bizim tartışmamız dışındadır. Ancak yayımlanması akabinde biri Evanjeliklerin olmak üzere³ iki ayrı dergide bilimsel tanıtımının yapılması anlamlı bulunmaktadır.

Kitabı tanıtanlardan biri olan C. Scotti Shidemantle, (Genova Kolej) genel olarak Brunson'un kitabının bölümlerini anlatarak şu sonuca varmaktadır: “Brunson'un çalışmasında özellikle en yararlı yöntemi onun takip ettiği metodolojisidir. Kendisini bir uçtan ötekine geçmesini engelleyen bir metodoloji geliştirmiş ve sonuç olarak çok dengeli ve yararlı bir çalışma üretmiştir.”⁴ Brunson'un kitabı bundan bir yıl sonra 2005'te bu sefer bir başka Teoloji dergisinde bir kere daha ele alınarak tanıtılmıştır.⁵ Her iki tanıtımda da eleştirden ziyade İncil okumalarına özellikle de Evanjelik yoruma getirdiği yeni yaklaşımdan sitayişle bahsedilmektedir. Nitekim ABD'de Evanjelikler bu yeni yaklaşımlar ile siyasetin içine girmekte ve inançlarının bir gereği olarak Hz. İsa'nın yeryüzüne dönmesi için kıyamet gününe gidişi hazırlayan her olaya destek vermektedirler. Başka bir ifade ile kıyamet öncesi yeryüzünü hazırlamaktadırlar. Bu konudaki araştırmacıları Evanjeliklerin inançlarını şöyle özetlemektedirler: Evanjeliklere göre, *Yahudiler önce Filistin'i işgal edip, Kudüs'ü başkent olan bir devlet kuracaklardır. Ardından Mescid-i Aksa'nın yerine Süleyman Madedini yeniden inşa edecek ve esasında küçük kıyameti başlatacaklardır. Bugün bu işin faili İsrail'dir ve kıyametin gelişini hızlandırmak için her türlü yardımı hak etmektedir. Bir sonraki adım ise Hz. İsa'nın yeniden dünyaya gelerek İsrail'i de ortadan kaldırarak krallığını ilan etmesidir. Böylece seçkin müminler olarak Evanjelikler bu hazırlığı yaptıklarından dolayı dünyanın efendisi olacaklardır.*

² <https://www.amazon.com/Psalm-Gospel-John-Wissenschaftliche-Untersuchungen/dp/3161479904>

³ Shidemantle, C. Scott, “Psalm 118 in the Gospel of John: An intertextual Study of the New Exodus Pattern in the Theology”, *Journal of Evangelical Theological Society*, Dec. 2004: 47,4

⁴ Aynı makale.

⁵ Peter Doble, *Novum Testamentum* Vol.47, Fasc.3(2005) s. 297-299

Brunson ve İzmir Diriliş Kilisesi

Brunson tutuklu (ev hapsinde) olmasına rağmen halen adı Diriliş kilisenin pastörü olarak geçmektedir. Kilisenin internet sitesinde bu sezonki ayın faaliyetlerinin esası pastörün serbest kalması için dua etmek olarak ilan edilmiştir. Brunson'un gözaltına alınmasından sonra kilisenin faaliyetleri durmuş olmakla birlikte, misyonerlik faaliyetleri ve var olduğu iddia edilen cemaatin dini işleri diğer pastör Kent Taylor ve özellikle Brunson'un eşi Nuria Brunson tarafından sürdürülmektedir.

Kilisenin, Brunson'un tutuklanması sonrası yayınladığı beyannamesinde: *Zamanımız ve gayretlerinizi Evanjelizm için arttırıyoruz. Hem daha çok insanı ve hem de etkinliklerimizi arttırmayı hedefliyoruz. Kilisemize duyulan sürekli büyük bir ilgi var ve biz de bundan yararlanmak istiyoruz.*⁶

Bu da gösteriyor ki İzmir'de Evanjelistlerin üye bulma avı sürmektedir. Peki kendilerine kimler ilgi göstermektedir? İzmir'de yoğun bir Hristiyan topluluğu olmadığına ve olanların da protestan olmadıklarına göre Kilisenin söz ettiği gayretler kimin üzerinde yoğunlaştırılmıştır? sorusu aydınlatmayı beklemektedir. Diğer taraftan kuruluşundan bugüne kadar kilisenin kimler ile ne türlü faaliyetler içinde olduğu da hala ayrı bir muamma olarak durmaktadır.

Türkiye'de gerek Türk vatandaşı olan ve gerekse dışarıdan gelen Hristiyanlar yaşamaktadır ve onların ibadetlerini yapmaları bir araya gelmeleri ve dini aktivitelerini sürdürmeleri kadar tabii bir şey yoktur. Nitekim bu vazifeyi de birçok kadim kilise icra etmektedir. Aslında bu nevezuhur hadiseler ve merdiven altı kiliseler onları da rahatsız ettiğinde de kuşku yoktur. Sınırlı sayıda olsa da görüşünü aldığımız bazı Hristiyanlar, İzmir'de yahudiler arasında çıkan Sabatay Sevi'yi⁷ hatırlatarak duygularını dile getirmişlerdir. Aslında kilisenin adı olan Diriliş hem Brunson'un doktora tezindeki fikirlere uygun ve hem de Yahudi olsa da Sabatay Sevi'nin mesiyantik düşüncelerine de benzerlik göstermektedir.

Ama bu hikaye bize daha çok Lawrence'ı hatırlatarak bir spekülasyon yapmamıza izin vermektedir. Ünlü İngiliz casusu Lawrence, Oxford Üniversitesi'nde Arkeoloji doktorası yaparken hocası İngiliz istihbaratının da adamı olan Hogartt tarafından Suriye'deki Ortaçağ Haçlı kaleleri üzerine tez yapmasını önermiştir. Bunun üzerine önce bölgeye saha araştırması yapmaya gelen, bölgedeki halkın dilini, adet ve geleneklerini öğrenen Lawrence daha sonra bölgeye bir istihbarat ve operasyon elemanı olarak gönderilmiştir ki ondan sonraki faaliyetleri ve hayatı herkes tarafından bilinmektedir.

Rahip Andrew Brunson'ın Türkiye'deki Faaliyetleri Nelerdir?

Andrew ve eşi Norine Brunson son 25 yıldan beri İzmir'de yaşamaktadırlar. 1993 yılında İzmir'de faaliyet gösteren Yeni Doğu Kilisesi'nde pastörlük yapmaya başlamıştır. 2010

⁶ <https://hopemd.church/resurrection-church-of-izmir/>

⁷ Sabatay Sevi: 17 Yüzyılda İzmir'de yaşayan ve Mesihlik iddiasında bulunan bir Yahudi din adamıdır. İzmir'de Yahudi cemaati arasında ciddi rahatsızlıklar meydana getirmesi üzerine yargılanmış ve idama mahküm olmuştur. Ancak bu sırada Müslüman olduğunu ilan ederek idamdan kurtulan Sabatay Sevi'nin taraftarlarına avdeti/dönme veya Sabataycı adı verilmiş olup halen bu akım varlığını sürdürmektedir.

yılında bu kiliseden ayrılarak İzmir’de Diriliş Kilisesini (Resurrection Church) kurmuştur. Kilisenin sitesinde “Missions Partners” olarak tanıtılmaktadır. Brunson’un İzmir’de yaşamaya başlaması bir tesadüf mü, yoksa Aziz Yuhanna İncili üzerindeki çalışması mı buna etki etmiştir bilinmez. Ama içinde bir gizemin saklandığı değerlendirilmektedir. Rahip Brunson burada yaşadığı uzun yıllar boyunca sadece bir Hristiyan dervişi gibi mi yaşamıştır? Arada bir hayranı olduğu veya üzerinde çalıştığı Aziz Yuhanna bazilikasını ziyaret ederek bazen Koreli bir kısım cemaatine vaazlar vererek, boş zamanlarında da Hristiyan teolojisini inceleyerek mi geçirmiştir? Bunların cevapları henüz bulunamamıştır. Ama en azından çeyrek asrı bu kadar asude bir şehirde Hristiyan teolojisi üzerindeki araştırmalarda yoğunlaştırmış olsaydı, şimdi elimizde onlarca eser bulunması gerekmiyor muydu? Anlaşıldığı kadarıyla doktora tezinden sonra yeni bir çalışma da yapmamıştır.

Diğer taraftan medyaya yansıyan fotoğraflar da onun -kendine göre- bir kısım sosyal faaliyetler içinde olduğunu göstermektedir. Ancak bu faaliyetlerini İzmir’in güzide toplumu içinde değil, daha farklı noktalarda sürdürdüğü anlaşılmaktadır. Mahkeme sonuçlanıncaya kadar hakkında hüküm vermek doğru olmasa da kimi teröristler ile boy boy fotoğraf karelerine girmesi papazlığı ile açıklanacak bir durum olmasa gerekir.

Eldeki açık kaynaklara göre 2011 yılına kadar Brunson ulusal medyaya da konu olmamıştır. Dolayısıyla faaliyetlerini ya saklamış veya bu tarihten sonra rahipliğin yanında başka bir kısım ilişkilere taraf olmuştur. Medyaya yansıyan bilgilere göre Rahip Brunson Nisan 2011’de bir saldırıya maruz kalmıştır. Kurusıkı bir silah ile Brunson’a saldırıda bulunan kişinin el Kaide bağlantılı olduğu ilan edilmiştir. Muhtemeldir de. Ama el Kaide’nin kuru sıkı bir tabanca ile sansasyon yaratacak bir papaza neden saldırı düzenlediği en azından bu çalışmada anlaşılamamıştır.

Hikaye medyaya şöyle yansımıştır: İzmir Özel Yetkili Cumhuriyet Savcısı Faruk Çalışkan’ın hazırladığı iddianameye göre; 25 yaşındaki saldırgan Mehmet Ali Eren, Manisa’da ticaretle uğraşıyordu. MHP üyesi idi. İfadesine göre; misyonerlik faaliyetlerinden rahatsızlık duyuyordu. Eren, 1 Nisan 2011 günü Manisa’da bir silah mağazasından bir kurusıkı ve hava gazlı tabanca, kırma tüfek ve fişekler alarak İzmir’e gitti. Alsancak’taki Diriliş Kilisesi’nin çevresinde keşif yaptı. Sonra da saldırıyı gerçekleştirdi. Medyada Brunson’un da ifadesine dayanarak yazılanlar şunlardı:

Daha önce Manisa’da gördüğü Andrew Craig Brunson adlı papazı kapıda görüp kurusıkı silaha sarıldı. Craig, o esnada Çağlar Işık adlı arkadaşıyla sohbet etmekteydi. Craig saldırıyı “Tabancayı 5-6 metre mesafeden bana doğrultup hedef gözeterek 4-5 el ateş etti. Bana ve arkadaşşıma kurşun isabet etmedi. Akabinde çantadan bir tüfek çıkardı ve bana doğru yürüdü. Şahsa sarılıp yakaladım. Havaya kaldırdığı tüfek 1-2 el ateş aldı” diye anlattı. Boğuşma esnasında Çağlar Işık, tüfeği saldırganın elinden aldı. Ali Rıza Çuhadar ve Levent Kalkan’ın da yetişmesiyle etkisiz hale getirilen Eren, “Vatan hainleri, Manisa’daki kiliseyi kapatacaksınız. Manisa’daki kiliseyi bombalayacağız. Bunun hesabını El Kaide soracak, hepiniz göreceksiniz” diye bağırdı.⁸

Brunson’un Habertürk gazetesinde yer alan açıklamasında ise hedefin kendisinin olmadığını ve Eren’in saldırmaya kalkması ile kendisinin hızlı davranarak komşuların yardımı ile saldırganı etkisiz hale getirdiğini söylemektedir. Ayrıca “olaydan üzüntü

⁸ http://arsiv.dha.com.tr/kilise-onunde-ates-etme-davasi-basladi_235814.html; <http://www.radikal.com.tr/turkiye/en-tuhaf-el-kaide-davasi-bugun-basliyor-1070145>

duyduğunu, saldıran kişinin tepki vermeden önce kendilerini tanımasını istediğini ifade eden Brunson, ‘‘Yıllardır Türkiye’de yaşıyorum, çocuklarım burada doğdu ve büyüyor. İlk kez bu tür bir olayla karşılaştım. Türkiye’yi çok seviyorum, komşularımızla da çok iyi anlaşıyoruz’’⁹ diye konuşarak meselenin büyümesini istemediği anlaşılmaktadır.

3 Nisan 2011 tarihli Yeni Şafak Gazetesi ise konuya başka bir açıdan yaklaşmıştır. Gazeteye göre yakalanan saldırgan Türk İntikam Tugayı üyesidir. Olayda TİT ve Ergenekon parmağı bulunmaktadır. Saldırmanın Facebook’ta yaptığı paylaşımlardan hareketle bu yargıya vardığı anlaşılan habere göre Terörle Mücadele Müdürlüğü de araştırmalarını bu yönde sürdürdüğü iddia edilmiştir.¹⁰ Aslında haberlere bakıldığında adeta bir karartma yapıldığı intibai ortaya çıkmaktadır. Elbette o tarihlerde yapılan emniyet araştırmaları ilgili hakkındaki iddianameler ve diğer istihbarat raporları arşivlerde saklı kaldığından şimdilik bu sorulara cevap verme imkanı bulunmamaktadır. Ancak bu olay aydınlatılmış olsaydı belki Brunson’un masum mu, casus mu olduğu daha o zaman ortaya çıkabilirdi.

Brunson artık medyatik olmuştu. Ama iyi bir haber ile olmamıştı. Bu olaydan bir buçuk yıl sonra içinde aşk, sevgi ve diyalog geçen bir haberle bir kere daha gündeme gelecektir. Bu sefer Andrew Brunson 17 Eylül 2012 tarihinde İzmir’de Müslüman bir gencin Hristiyan bir kızla, her iki dine göre kıyılan nikâhları esnasında yaptığı konuşmayla gündeme gelmiştir. Erdal Çarboğa’nın bu konuda Yeni Asir Gazetesindeki haberi şu şekilde idi:

Belçikalı müzik öğretmenine aşık olan Mehmet Düzgün, Müslüman ve Hıristiyan geleneklerinin bir arada uygulandığı nikah töreniyle evlendi. Dekorasyon işinde çalışan Denizlili Mehmet Düzgün (24) İzmir’de tanıştığı Belçikalı Leos Lambas (32) ile evlenmek için Aliağa’daki bir restoranda davet verdi. Kilise korosunun Türkçe okuduğu ilahilerle başlayan nikah töreninde İzmir Diriliş Kilisesi Derneği vaizi Andrew Brunson gençlere, ‘‘Birbirinizin dinine, geleneklerine saygı gösterin ve mutlu olun’’ dedi. Genç çift, 5 Eylül’de Denizli’de resmi nikah yaptıktan sonra Müslüman geleneklerine göre de dini nikah kıydı. Mehmet Düzgün, ‘‘Aliağa’daki deniz ve kumsal bizim çok hoşumuza gitti. Kumsalın bereketi bizim olsun istedik. Benim dinim İslam ve gereklerini yerine getirdik. Şimdi eşimin dini Hıristiyanlığın gereklerine göre nikah kıyıyoruz’’ dedi. Protestan geleneklerine göre nikah kıyılmadan önce kilise korosu elemanları, Türkçe ilahiler söyledi. Gelin ve damadın mihraba gelmesinin ardından İzmir Diriliş Kilisesi Derneği vaizi Andrew Brunson’un yönetiminde tören başladı. Sırasıyla önce ilahiler söylendi sonra da gelin ve damada Kur’an-ı Kerim’den bir ayet okundu. Karataş Kilisesi Pastör’ü Zekai Tanyar’ın vaaz vermesinin ardından, gelin ve damat için ‘‘Bereket Duası’’ edildi.¹¹

Şüphesiz bu, Türkiye’de yapılan ilk müslüman-hristiyan evliliği değildi. Neden önemli bulunmuştur ve niçin protestan iki papaz bu törende yer almıştır? Evlenen çiftin inançları ve duyguları ile kolay anlatılabilecek bir durum gibi görünse de işin içinde Brunson olunca sadece tesadüfler ile açıklanabilir mi? sorusu akla gelmektedir. Mesela bu durumun FETÖ’nün dinler arası diyalog ve İbrahimî nikah fikriyle bir alakası olabilir mi? Bu raporun doğrudan iddiası bu değildir. Ama, benzeri bir durumun yani bir müslüman kadının bir hristiyan ile İbrahimî nikah töreniyle evlendirilmesi de bu tarihten on yıl önce Brunson’un da sık sık gittiği Şanlıurfa’da gerçekleşmemiş miydi?

⁹ <https://www.haberturk.com/yasam/haber/616895-kilisede-panik>

¹⁰ <https://www.yenisafak.com/gundem/izmirin-ogun-samasti-yakalandi-311795>

¹¹ <https://www.yeniasir.com.tr/yasam/2012/09/18/musluman-ve-hiristiyan-askinda-hosgoru-bulustu>

2000 yılının Nisan ayında FETÖ grubu Şanlıurfa'da "Dinlerarası Diyalog Sempozyumu" düzenlemiş ve bu sırada Hristiyan olan Lester Kurtz ile Müslüman Meryem hanıma haham, papaz ve müftünün huzurunda nikah kıyılmıştır. Nitekim haber 14 Nisan 2000 tarihli Zaman gazetesi manşetine "Diyalogdan Dügüne" başlığıyla taşınarak, büyük bir başarı ortaya konulmuş gibi kamuoyu ile paylaşılmıştır. O tarihte kimi çevrelerce makul, hatta dinlerarası diyalog bakımından büyük bir gelişme ve yenilik olarak görülen bu durumun gerçek maksadı daha sonra ortaya çıkacaktı.

Peki Brunson o tarihlerde İzmir'de yaşadığına göre bu tür toplantılar ile bir ilişkisi olmuş mudur? Gözaltına alındıktan sonra yaptığı savunmasında Dinlerarası Diyalog toplantılarına hiç katılmadığını söylemiştir. Elbette aksi ispatlanana kadar bunun doğruluğu kabul edilmelidir. Ancak İzmir'deki nikahın da hala açıklama bekleyen bir yönünün olduğu muhakkaktır. Nikah kimlerin teşviki ile gerçekleşmiştir? Kimler organize etmiştir. Veya iki masum insanın duyguları istismar edilerek kullanılmışlar mıdır? Brunson böyle bir şeye teşvik edilerek Şanlıurfa'daki uygulama burada da mı tekrarlanmıştır?

Rahip Andrew Brunson Neden Tutuklandı ve Suçlamalar Nelerdir?

15 Temmuz darbesinden bir buçuk yıl sonra 7 Ekim 2016 tarihinde eşi ile birlikte göz altına alınan Rahip Brunson'ın iddianamesinin hazırlanması uzun sürmüştür. Kendi ifadelerine göre oturma izni ile ilgili bir sorundan dolayı çağırıldıklarını zannettikleri karakola gittiklerinde karı-koca gözaltına alınmışlardır. Ardından eşi serbest bırakılmış ve çıkarıldığı mahkeme tarafından rahip tutuklanmıştır. Peki kendisine ne tür suçlamalar yapılmaktadır?

İddianamenin tam metni henüz kamuoyu ile paylaşılmadı. Ancak başta ABD'nin çok önem verdiği bir dava olması ve Türkiye ile ABD'yi tarihinde olmadığı kadar karşı karşıya getirmesi hasebiyle duruşmalara medya büyük bir önem vermiş ve açık kaynaklara iddianamenin bazı başlıkları düşmüştür.

Bir takım kanıtlara ve gizli tanık ifadelerinden hareketle iddianame Savcı Berkant Karakaya tarafından hazırlanmıştır. Şimdiki bilgilerimize göre İddianamede yer alan ve hakkında 35 yıl hapis istenen ana suçlamalar şöyle sıralanabilir:

1. Rahip Brunson'ın FETÖ örgütü ile bağlantılarının olması.
2. Rahip Brunson'ın PKK terör örgütü ve yandaşları ile işbirliği yapması.¹²
3. ABD adına casusluk faaliyetlerinde bulunması.

Tanık ifadelerine dayandırılan bu iddiaların birincisinde en önemli delil; FETÖ üyesi suçlamalarıyla tutuklu kalan ve kısa süre önce tahliye edilen Uluslararası Af Örgütü Türkiye Şubesi Yönetim Kurulu Başkanı avukat Taner Kılıç ile olan irtibatlarıdır. Ancak Taner Kılıç salıverildiğine göre bu delilin revize edilceği veya meselenin ilerideki duruşmalarda vuzuha kavuşacağı beklenmektedir. FETÖ ile ilişkisini reddeden Brunson bunu kendi inancına hakaret olarak görse de bazı Hristiyan kuruluşlarının da FETÖ benzeri yapılanmalar ile diyalog adı altında faaliyet gösterdikleri unutulmamalıdır. Dolayısıyla burada her-

¹² <http://www.hurriyet.com.tr/gundem/rahip-davasi-icin-geldiler-40807158>)

halde sözü edilen Brunson'un FETÖ ile inanç ve fikir birliği yapmaları değil menfaatleri doğrultusunda işbirliği yapma ihtimalidir.

Rahip Brunson, PKK yandaşlarına ilticaları konusunda yardımcı olduğu suçlamasını da reddetmekle birlikte gizli tanıkların ifadelerinden bağımsız olarak medyaya yansıyan boy boy fotoğraflar bir ilişkinin varlığını ispat etmektedir. Brunson'un Mardin, Hakkari ve Diyarbakır'daki faaliyetleri; belki dini tebliğ görevi ve sosyal bir faaliyet olarak yorumlanmaktadır. Ancak doğrudan sorunlu bölgelerde ve terör listesinde olan isimler ile olan ilişkisini açıklamak için bu savunmanın yetersiz olduğu değerlendirilmektedir. Elbette yine medyaya yansıyan telefon görüşmelerinin kayıtları bu konuda önemli ipuçları sağlayacaktır. Diğer taraftan ilk kilisesinden de PKK ile ilişkisi olduğu gerekçesiyle ayrıldığı iddiaları ayrıca davanın anlaşılması için tartışılmaya değer bulunmaktadır.

ABD Davanın Neresindedir?

ABD adına fiili casusluk mu nüfuz casusluğu mu yaptığı yine önemli bir ayrıntı olarak karşımızda durmaktadır. ABD'nin özellikle Trump ve Evanjelistlerin çok güvendiği yardımcısı Mike Pence'in Brunson'u bu derece sahiplenmeleri ve yargılanmadan kurtarma gayretleri belki de ancak gelecekte tarihin aydınlatılabileceği bir durumdur. Ancak bugün de mesele sadece ABD seçimlerinde Cumhuriyetçilere büyük destek veren Evanjelistlerin tatmin edilmesi ile de izah edilemeyecek bir durum arz etmektedir. Bu çalışma sırasında yapılan araştırmalarda ABD'nin dünyada benzeri pek çok davasının olduğu ama bugüne kadar bütün sistemin ve özellikle Başkanlık ekibinin takip ettiği benzeri bir davanın tespit edilememiş olması, meselenin ABD açısından ne denli önemli olduğunu göstermektedir.

Brunson davası aslında ABD'nin Ortadoğu'da en sıkıntılı olduğu dönemde ortaya çıkmış bir davadır. İkinci Dünya Savaşından sonra bölgede en zor dönemlerini yaşayan ABD, bugüne kadar yaptığı yanlışların, irtikap ettiği suçların ve en önemlisi bölgeyi özellikle de Türkiye'yi istikrarsızlaştırmak için yaptığı planların ortaya çıkmasından korktuğu anlaşılmaktadır. Nitekim, ABD sistemi içinde ve kamuoyunda Trump'a muhalif olan ve onu ağır bir şekilde eleştirenlerin hiçbirinin Brunson meselesinde bir laf etmemiş, aksine onu desteklemiş olmaları değerlendirmemizi güçlendirmektedir.

Acaba Brunson davası gerçekten menfur 15 Temmuz darbe girişiminde ABD-FETÖ işbirliğini resmen ortaya çıkaracak bir dava mıdır? sorusunun da burada sorulması gerekmektedir. Hızlı bir şekilde ABD'de imza kampanyalarının başlatılması, hatta Trump ve çevresi tarafından yapılan açıklamalar, Türkiye'yi tehditler ve geçmişe dönük anlaşma ve stratejik müttefiklik kurallarının ihlali ve doğrudan ABD yönetiminin Türkiye'yi hedef alması bir nevi suçüstü yakalanma halet-i ruhiyesini yansıtmaktadır.

Yeni Asir gazetesinde yayımlanan ve Sputnik tarafından da servis edilen bir haberde, Brunson'un darbe öncesi bir ses kaydından söz edilmektedir.¹³ Buna göre; Brunson muhatabına 2016'da büyük bir depremin yaşanacağını söylediği iddiası doğru ise, bunu bir kehanet olarak yorumlamamıza imkan vermemektedir. Ses kaydının Brunson'a ait olduğunun ispatlanması durumunda ABD'nin 15 Temmuz ile ilişkisi ve Brunson'un bir din adamından ziyade, ABD adına çalışan bir casus olduğu fikri ispatlanmış olacaktır. Diğer

¹³ <https://tr.sputniknews.com/turkiye/201710121030561601-feto-papa-andrew-craig-brunson-ses-kaydi/>

tarafından Brunson'ın FETÖ Ege İmamı olan Bekir Baz ile 293 kere GSM bağlantısının tespit edilmesi de ciddi soru işaretleri doğurduğundan şüphe yoktur.¹⁴

Zaten iddianamesini hazırlayan Berkan Karakaya iddianamesinin sonundaki değerlendirmesinde şu iddialara yer vermektedir: Brunson “Evangelist kilise pastörü maskesi altında, daha çok istihbarat ve psikolojik savaş doktrini ile hareket eden gayri nizamı harp elemanı gibi hareket etti. İzmir Protestan Diriliş Kilisesi Pastörü olarak tanık beyanlarında belirtildiği üzere çoğu özel eğitim almış asker ve istihbarat geçmişi olan kişilerden oluşan, özel teknikler ile faaliyet gösteren bir oluşum içerisinde PKK ve FETÖ/PDY silahlı terör örgütleri ile koordineli bir şekilde ve bu örgütlerin amaçları doğrultusunda insani yardım, eğitim ve kurs gibi maskeler altında etnik köken, dini inanış ve mezhep farklılıklarını suiistimal ederek Ülkemizin bölünmesi, parçalanması, iç karışıklık çıkartılmak suretiyle halkın birbirine karşı kışkırtılması yönünde faaliyette bulundu. Tamamıyla bir casusluk faaliyeti olan, Akdeniz bölgesindeki tüm benzin istasyonlarının yerlerini ve bu benzin istasyonlarında çalışan insanların etnik kökeni, geceleyin bu istasyonlarda kaç kişinin görevli kaldığı, bu istasyonların en yakın köye yakınlıkları gibi, olası bir savaş, işgal veya bir kaos ortamında işgal veya düşman kuvveti tarafından lojistik merkezler olarak kullanılacak, yakıt desteği sağlayabilecek, yakıt deposu olarak kullanılacak, stratejik önem arz eden bu petrol istasyonları hakkında bilgileri derleyen ve bu nevi faaliyetler içinde bulunan hakkındaki soruşturma evrakı tefrik edilen şüpheli A.B.A ve kocası ile bu çerçevede çalışmalar yürüttü.¹⁵

Gerek burada yer alan ve gerekse medyaya yansıyan diğer bütün iddialar sıradan bir dava ile karşı karşıya olmadığını göstermektedir. Bu rapor da tamamlanmış bir rapor olmaktan ziyade meseleyi bütüncül bir şekilde özetlemeyi amaçlamıştır. Ortaya çıkacak yeni deliller ve yorumlar ile güncellenecektir.

Ancak bütün bu deliller ve tartışmalara rağmen ve sanığın sağlık sorunları olduğu gerekçesiyle mahkemenin, 25 Temmuz'da dosya üzerinde yaptığı incelemede, Brunson'ın tutukluluğunu ev hapsine çevirerek, sanık hakkında yurt dışına çıkış yasağı getirmesi de anlaşılmasın durumlardan birisidir. Casus davalarında zaman zaman devletler arasında sessiz bazı konsensüslerin olabileceği birçok örneklerden bilinmektedir. Böylesi durumlarda mesele bu kadar büyütülmeden istihbarat örgütleri arasında anlaşarak sessiz çözümlerin bulunduğu da bilinmektedir. Fakat bu derece büyümüş ve adeta kan davasına dönmüş, iki ülke başkanlarını doğrudan karşı karşıya getirmiş bir davada böyle bir kararın alınmasının tartışılması bu raporun açıklama sınırları dışında kalmaktadır. Diğer taraftan bu davanın uzaması Türkiye'ye dizbağı olmaktadır. Bu yüzden delillerin hızla derlenip, değerlendirilmesi ve bu davanın sonucunun bütün dünyaya ilan edilmesi gerekmektedir.

¹⁴ www.cnnurk.com/son-dakika-rahip-brunson-davasinda-yeni-gelisme

¹⁵ <http://www.milliyet.com.tr/gizli-tanik-parmaksizlar--gundem-2631592>

ORDAF
Ortadoğu ve Afrika
Araştırmacıları Derneği

Association of Researchers
On the Middle East and Africa

جمعیة دراسات الشرق الأوسط و أفریقیا

www.ordaf.org